

LOKALER FÖR HYGIENISK BEHANDLING

Enligt 45 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska miljöbyggnads och räddningsnämnden i sin tillsynsverksamhet ägna särskild uppmärksamhet åt lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling. Tillsynsbehovet grundar sig främst på de risker för infektion och smittspridning som kan förknippas med vissa hygieniska behandlingar.

Gällande bestämmelser

Miljöbalken, smittskyddslagen och strålskyddslagen med följdförfattningar reglerar verksamheter för hygienisk behandling. Innan lokalen för hygienisk behandling tas i bruk ska skriftlig anmälan göras till miljöskyddsavdelningen enligt 38 och 46 §§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Bevisbörderegeln

Enligt 2 kap 1 § miljöbalken är det den som gör något som ska visa att reglerna följs, t.ex. vid anmälan av verksamheten.

Genom att ta kontakt med miljöskyddsavdelningen på planeringsstadiet kan olägenheter och ändringar undvikas. Ändring eller ombyggnad samt överlåtelse av rörelsen ska anmälas till miljöskyddsavdelningen.

Verksamhetsutövarens egenkontroll

Enligt 26 kap 19 § miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet skyldig att skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljö mot skada. Verksamhetsutövaren ska därför kontinuerligt planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Om tillsynsmyndigheten begär det ska verksamhetsutövaren lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten.

Miljösanktionsavgift

Utebliven anmälan kostar pengar

Den som underlåter att göra anmälan om lokal för hygienisk behandling ska betala en miljösanktionsavgift, enligt 30 kap 1 § miljöbalken. Avgiftsbelopp är 1 000 kr för hygieniska behandlingslokaler och 10 000 kr för övriga lokaler som kräver anmälan ur hälsoskydds synpunkt.

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 29 kap 4 § miljöbalken.

Utdrag ur socialstyrelsens råd 1995:3 "Yrkesmässig hygienisk behandling":

Lokalens utformning

- * Lokalen för hygienisk behandling bör inte användas till annan verksamhet än den avsedda, t.ex. som bostad.
- * Sällskapsdjur får inte vistas i lokalen.
- * Lokalen och inredningen bör vara så lätta att rengöra som möjligt. Textila golvbeläggningar är olämpliga. Textilier etc. bör vara lätta att göra rena samt tvättas regelbundet.
- * Särskilda utrymmen ska finnas för handtvätt, rengöring, sterilisering och städutrustning.
För att underlätta handtvätt bör lokalen vara utrustad med lättillgängligt placerat tvättställ med rinnande varmt och kallt vatten samt med flytande tvål och engångshanddukar.
- * Tillgång ska finnas till toalett med tvättställ, flytande tvål och engångshanddukar.
- * För att minska infektionsrisken är det också viktigt att ventilationen ger tillräcklig luftväxling och att temperaturen är tillfredsställande i lokalen så att inte sjukdomsframkallande mikroorganismer får gynnsam tillväxtmiljö. Där kemiska ämnen hanteras eller där det av andra skäl kan vara behövt, bör allmänventilationen förstärkas eller eventuellt kompletteras med punktsug. Som riktvärde för ventilation bör grundkravet vara ett luftflöde om minst sju liter per sekund för varje person som samtidigt beräknas uppehålla sig där.

Allmänt

- * Lokalen hålls ren och i sådant skick att städning inte försvåras i onödan. Vid val av städmetoder bör sådana metoder användas som inte virvlar upp damm, som ökar föroreningsrisken.
- * Personalkläder bör vara ändamålsenliga och lätta att tvätta samt inte användas för privat bruk.
- * Kasserade nålar, rakblad och annat som kan vara smittförande eller orsaka skador eller olägenheter av annat slag är riskavfall/smittförande avfall och ska hanteras separat från annat avfall från verksamheten.
- * Instrument och dylikt ska rengöras, desinfekteras och/eller steriliseras efter varje kund.
- * Rökning är inte tillåten enligt tobakslagen mer än i särskilt rökrum.

Speciella åtgärder

Generella åtgärder vid behandlingar där hål görs i huden

Då behandlingen medför att man gör hål i det översta hudlagret bör man alltid iaktta följande:

- * Behandla inte minderåriga utan föräldrars medgivande
- * Upplys alltid kunden om risk för infektioner.
- * Använd sterila nålar, skalpeller etc., d.v.s. autoklaverade eller steriliserade på annat sätt och helst av engångstyp. Används ett instrument måste alla delar som kommer i kontakt med kundens hud, framför allt nålen, kunna steriliseras.
- * Desinfektera noggrant huden före varje penetration av huden. Någon av de desinfektionslösningar som brukas inom sjukvården före provtagning eller kirurgiska ingrepp bör användas.
- * Behandla endast frisk hud. Skadad hud t.ex. vid eksem, innehåller mycket stora mängder bakterier. Därför bör behandlingen inte utföras annat än på helt frisk hud.
- * Behandla bara om Du är helt frisk. Hudinfektioner hos den som behandlar ökar riskerna för smittöverföring i samband med behandling. Om behandlaren har sår på händerna finns det en viss risk för överföring av blodburen smitta.

Tatuering

Smittorisken vid tatuering är avsevärt större än vid t.ex. akupunktur och håltagning på grund av den långa tid som åtgår för tatuering.

Vid tatuering bör följande åtgärder alltid vidtas förutom de som nämns i ovanstående uppräknig:

- * Använd sterila färglösningar. Detta innebär dels att de lösningar som används är sterila i sig, dels att sterila spädningvätskor används. Blandningarna bereds i sterila koppar och med hjälp av sterila instrument som kasseras eller steriliseras efter varje kund. En beredd färglösning används endast till en person.
 - * Tatuera enbart frisk hud. Skadad hud t.ex. vid eksem, kan innehålla mycket stora mängder bakterier. Tatuera därför inte annan hud än den som är helt frisk. Inte heller bör någon form av eksem föreligga på annan del av huden. I begreppet "sjuk hud" ingår också effekten av intravenöst drogmissbruk och diabetes som insulinbehandlas eftersom detta ofta medför en massiv förekomst av gula stafylokocker på huden. Personer med sjukdomar som innebär ett försämrat infektionsförsvar bör inte tatueras.
 - * Använd skyddshandskar av engångstyp för att både den behandlande och den som behandlas ska skyddas mot smitta.
- Den som tatuering bör upplysa sina kunder om att:
- * Det är svårt att i efterhand avlägsna en tatuering samt att plastikkirurgiska ingrepp för att avlägsna en tatuering i flertalet fall måste bekostas av individen själv.
 - * Tatuering inte bör ske vid vissa sjukdomstillstånd, t.ex. eksem eller immunbrist.

Akupunktur

Vid akupunktur bör följande åtgärder alltid vidtas:

* Förvara kasserade nålar avskilt och märk dem med "smittförande avfall.

* Använd skyddshandskar av engångstyp för att både den behandlande och den som behandlas ska skyddas mot smitta.

Håltagning i öron eller annan kroppsdel

Den som utför håltagning bör upplysa sina kunder om risken för nickelallergi och om att risken inte enbart är förknippad med håltagningen utan att allergin kan förorsakas av smycken som används i senare skeden.

Enligt Socialstyrelsens bedömningar bör håltagningsörhängen (stift eller ringar) eller motsvarande aldrig vara av material där nickel ingår. De bör vara av homogena material som innehåller < 0.05 procent nickel och de bör inte vara ytbehandlade. Under läkningstiden bör endast stift eller ringar som uppfyller dessa krav användas. Lämpliga material kan vara plast, rött guld eller titan.

Allmänt om skönhetsbehandling, hudterapi, fotvård m.m.

Det är viktigt att smink, salvor etc., som anbringas på hud av t.ex. pensel eller spatel, inte förorenas. Det samma gäller givetvis om medlet anbringas med handen.

Verktygen bör vara av engångstyp. Speciellt gäller detta när man misstänker smitta, t.ex. vårtvirus. Penslar som används flera gånger rengörs mellan varje kund och desinfekteras.

Handdukar, skyddsbindor och liknande, som läggs direkt på hud som behandlats bör vara av engångstyp.

Fotvård

Fotkar bör försees med insatsskydd av engångsmaterial eller rengöras samt desinfekteras efter varje kund. Slipmaskiner bör vara försedda med "dammsug" eller vattendusch för att bindadamm och sliprester.

Fotfilar, tänger, borrar och andra instrument som används flera gånger steriliseras efter varje kund. Rena instrument förvaras torrt och dammfritt.

Skalpellblad bör vara av engångstyp och skaften bör rengöras och desinfekteras efter varje kund.

Hårvård och rakning

Saxar, trimsaxar, kammar etc. rengörs efter varje kund. Vid misstanke om blödning desinfekteras redskapen noggrant. Vid rakning bör blad av engångstyp användas.

Rakmaskinhuvud och skär rengörs och desinfekteras efter varje kund.

Solarium

Särskilda föreskrifter finns "Statens strålskyddsinstitut (SSI) föreskrifter om solarier, SSI FS 1998:2", där följande krav ska uppfyllas:

Alla solarium ska vara UV typ 3 och uppfylla de strålskyddskrav som gäller för denna kategori. För att överensstämja med kraven för UV typ 3 ska sådant solarium vara försett med strålkällor av originaltyp enligt märkning på solariet. Om strålkällorna är av lysrörstyp,

får ett solarium alternativt vara försett med sådana lysrör som Statens strålskyddsinstitut har förklarat ge överensstämmelse med UV typ 3.

Solariet ska vara placerat eller avskärmat så att människor inte kan bli bestrålade oavsiktligt.

Solariet ska vara försedd med extra tidur som slår av nätspanningen till solariet inom högst 60 minuter. Ytterligare begränsning av strålningstiden enligt tillverkarens exponeringsschema eller motsvarande anvisningar ska kunna ställas in med solariets ordinarie eller inbyggda tidur. Skyddsglasögon ska finnas tillgänglig samt vara rengjorda och desinfekterade, alternativt kan kunden erbjudas egna glasögon. Innehavaren bör noggrant informera sina kunder om hur man bör sola och när man inte ska sola. Vidare ska SSI:s råd och information "Viktigt för dig som använder solarium" i föreskrifterna finnas anslagna i minst A3-format på eller intill solariet. Solariebädden rengörs och desinfekteras efter varje kund, helst av personal.

Ambulerande verksamheter

Anmälningsplikt föreligger även för dessa verksamheter:

När en utövare flyttar sin lokal, t.ex. husvagn eller husbil, mellan olika kommuner ska anmälan göras till varje kommun där man bedriver den hygieniska behandlingen.

I de fall utövaren gör hembesök eller dylikt, måste anmälan göras till den kommun där utövaren har utrymmen för att exempelvis rengöra, laga och iordningställa sin utrustning.

Annan lagstiftning

T.ex. arbetsmiljölagen, plan- och bygglagen kan vara tillämplig. Det fordras **bygglov**, enligt plan- och bygglagen, för nybyggnation eller ändrat användningssätt av lokaler. Närmare upplysningar kan i detta fall lämnas av Yrkesinspektionen och kommunens plan- och bygglovschef.